

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/236/2017
Identifikačné číslo spisu: 5315207785
Dátum vydania rozhodnutia: 19.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5315207785.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. R., bývajúceho v Z., 2/ STOP, družstvo, so sídlom v Čadci, Korelica č. 478, IČO: 31621325, proti žalovanej K. R., bývajúcej v S., o povinnosti uzavrieť kúpnu zmluvu, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10 C 199/2015, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ zastúpených spoločnosťou VARMUS, s.r.o. so sídlom v Čadci, Palárikova č. 83, IČO: 36863203, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2017 sp. zn. 11 Co 184/2016 a proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2017 sp. zn. 11 Co 185/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa v konaní domáhali, aby súd nahradil prejav vôle žalovanej v zmysle zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ktorú žalobcovia (ako budúci kupujúci) a žalovaná a J. T. (ako budúci predávajúci) uzavreli 7. júna 2004 (ďalej len „zmluva o budúcej kúpnej zmluve“) ohľadom prevodu nehnuteľností v katastrálnom území Z., ktoré sú v katastri vedené ako 1/2 domu so súpisným č. XXX na parcele registra „C“ č. XXX/X a parcela registra „C“ č. XXX/X - zastavané plochy a nádvorja vo výmere XXX m² (ďalej len „nehnuteľnosti“). V zmluve o budúcej kúpnej zmluve sa dohodli, že kúpnu zmluvu uzavru do 6 mesiacov od zápisu vlastníckeho práva budúcich predávajúcich na príslušnom liste vlastníctva (po ich úspechu v konaní o určenie vlastníctva nehnuteľností vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 13 C 244/2004) a že kúpna cena bude 1 000 000 Sk (z ktorej na každého z budúcich predávajúcich prípadne 500 000 Sk), pričom z tejto sumy sa odpočíta jednak výška všetkých trov konania spojených s vlastníckym sporom predávajúcich, jednak dohodnutá zmluvná odmena 20 % z kúpnej ceny. Keď Okresný súd Čadca rozsudkom z 15. decembra 2009 č.k. 13 C 244/2004-312 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 9. apríla 2014 sp. zn. 7 Co 317/2013 určil, že žalovaná a J. T. sú v podieloch po 1/2 spoluvlastníci nehnuteľností, záväzok zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve splnil len J. T., žalovaná ale svoj záväzok odmietla splniť. Žalobcovia sa preto ochrany svojich práv domáhali predmetnou žalobou.

2. Okresný súd Čadca (v ďalšom aj len „súd prvej inštancie“) uznesením z 19. novembra 2015 č.k. 10 C 199/2015-56 nariadil predbežné opatrenie, ktorým žalovanej uložil povinnosť zdržať sa do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej prevodu vlastníctva nehnuteľností na tretie osoby a nezaťažovať ich vecným bremenom, záložným právom alebo iným vecným alebo nájomným právom.

3. Okresný súd Čadca rozsudkom z 8. februára 2016 č.k. 10 C 199/2015-101 rozhodol o nahradení prejavu vôle žalovanej uzatvoriť so žalobcami kúpnu zmluvu (v znení uvedenom vo výroku tohto rozsudku súdu prvej inštancie). V odôvodnení konštatoval, že zmluva o budúcej kúpnej zmluve bola uzavretá platne a je z nej jednoznačne zrejماً vôľa zmluvných strán uzavrieť kúpnu zmluvu za dohodnutých podmienok. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s tvrdením žalovanej, že ide o neplatný právny úkon z dôvodu neurčitého určenia výšky kúpnej ceny. Určitosť a zrozumiteľnosť dohody o výške kúpnej ceny vyplýva totiž z nepochybne prejavenej vôle a tiež správania zmluvných strán. Žalovaná sa v zmluve o budúcej kúpnej zmluve zaviazala uzavrieť so žalobcami kúpnu zmluvu za dohodnutých podmienok, túto povinnosť však nespĺnila. Opodstatnenej žalobe preto vyhovel.

4. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Žiline (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. februára 2017 sp. zn. 11 Co 184/2016 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie síce dostatočne zistil skutkový stav veci, zo svojich skutkových zistení ale vyvodil nesprávne právne závery. Odvolací súd sa stotožnil z názorom žalovanej, že v zmluve o budúcej kúpnej zmluve sa predpokladalo uzavretie iba jednej kúpnej zmluvy, ktorá by komplexne riešila vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán. Z jej obsahu teda nevyplýva, že by k prevodu vlastníctva malo dôjsť dvomi samostatnými zmluvami; v zmluve o budúcej kúpnej zmluve sa používa výraz „kúpna zmluva“. Odvolací súd sa stotožnil s názorom žalovanej aj v tom, že súd nemôže pri rozhodovaní o nahradení prejavu vôle nič meniť alebo dopĺňať na podstatných náležitostiach budúcej zmluvy. Výrokom súdu bolo preto možné nahradiť prejav vôle žalovanej iba v takom obsahu a v takom zmysle, ako sa zaviazala v zmluve o budúcej kúpnej zmluve. Za významné považoval tiež to, že konečná výška sumy, ktorú majú kupujúci vyplatiť predávajúcim na úhradu kúpnej ceny, je v zmluve o budúcej kúpnej zmluve stanovená nejasným, neurčitým a nezrozumiteľným spôsobom. Tieto nedostatky, ktoré v danom prípade nemožno odstrániť ani výkladom podľa § 35 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, zakladajú neplatnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Navyše, pokiaľ táto zmluva predpokladala uzavretie iba jednej kúpnej zmluvy, mali žalobcovia za žalovaných označiť oboch budúcich predávajúcich.

5. Krajský súd v Žiline uznesením z 28. februára 2017 sp. zn. 11 Co 185/2016 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení predbežného opatrenia.

6. Proti uvedenému rozsudku a uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia 10. augusta 2017 dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a tiež z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

6.1. K prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP žalobcovia uviedli, že z obsahu zmluvy o budúcej kúpnej zmluve nevyplýva záväzok zmluvných strán uzavrieť len jednu spoločnú kúpnu zmluvu so všetkými účastníkmi zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Pokiaľ bol podielový spoluvlastník J. T. ochotný splniť svoj záväzok, nebol dôvod, aby žalobcovia splnenie tohto záväzku vynucovali súdnou cestou. Tento dôvod mali iba vo vzťahu k žalovanej, ktorá záväzok odmietla splniť. Podľa názoru žalobcov si odvolací súd neuvedomil, že ani nemohli podať žalobu proti J. T., ktorý svoj záväzok riadne splnil. Napadnuté rozhodnutie je nespravodlivé a odvolací súd ním porušil právo žalobcov na spravodlivý proces.

6.2. K prípustnosti dovolania § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobcovia uviedli, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých spočíva napadnutý rozsudok, odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu prezentovanej v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 274/2004 a 4 Cdo 164/1999. Podľa nich je nesprávny najmä právny záver odvolacieho súdu o neurčitosti a nezrozumiteľnosti dojednania obsiahnutého v zmluve o budúcej kúpnej zmluve, ktoré sa týka stanovenia kúpnej ceny. So zreteľom na § 50a ods. 1 Občianskeho zákonníka dospeli k presvedčeniu, že zmluva o budúcej kúpnej zmluve obsahuje v danom prípade všetky podstatné

náležitosti, ktoré má mať budúca kúpna zmluva, a preto nejde o neplatný právny úkon. Odvolací súd svojím rozhodnutím poskytol ochranu strane, ktorá porušila svoju kontraktačnú povinnosť a snaží sa vyhnúť splneniu jasne a určito vymedzenej zmluvnej povinnosti.

6.3. Z týchto dôvodov žalobcovia žiadali rozsudok odvolacieho súdu zmeniť, prípadne zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

7. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

9. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania v CSP nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti dovolania - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017) .

12. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

13. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

14. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (1 Cdo

126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 89/2017, 4 Cdo 207/2017, 5 Cdo 155/2016, 5 Cdo 48/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016, 8 Cdo 221/2017).

15. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z § 420 písm. f/ CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy takéto súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania.

16. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

17. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP). Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobcov len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou ich dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

18. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Na tom zotrňuje najvyšší súd aj za účinnosti CSP (1 Cdo 43/2017, 2 Cdo 93/2017, 3 Cdo 17/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 94/2017, 8 Cdo 211/2016).

19. Podľa názoru žalobcov, ktorý vyjadrili v časti dovolania napádajúcej rozsudok odvolacieho súdu, došlo k vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ CSP tým, že odvolací súd - v rozpore s textom zmluvy o budúcej kúpnej zmluve - prijal právny záver, podľa ktorého mala byť v danom prípade uzavretá len jedna kúpna zmluva, komplexne upravujúca práva a povinnosti účastníkov tohto právneho úkonu. Je zrejmé, že z hľadiska obsahového (viď § 124 ods. 1 CSP) tu žalobcovia nenamietajú chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia), ale že spochybňujú správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R

54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je za účinnosti CSP žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (a teda aj prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia), zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.

20. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov v časti, ktorou napadli rozsudok odvolacieho súdu, nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Vo zvyšnej časti smeruje ich dovolanie proti rozhodnutiu, ktoré nie je uvedené v ustanovení § 420 CSP (argumentácia žalobcov o existencii vady zmätočnosti je preto v tejto časti irelevantná).

21. Najvyšší súd z týchto dôvodov odmietol neprípustné dovolanie žalobcov podľa § 447 písm. c/ CSP; rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.